

Det var nu inte långt till poststyrelsens beslut och poststationen öppnades den 1 mars 1939 med handlanden Oscar Carlsson som föreståndare, d v s samme man som hade svarat för postombudet sedan 1936. Han avled den 1 juni 1939 och efterträddes av Georg Elias Meijer, som i huvudsak lät hustrun Dagny Kristina sköta postärendena. Hon blev också ordinarie poststationsföreståndare i augusti 1942. När hon avgick den 1 september 1961 hölls befattningen vakant och efter utredning beslöts om poststationens indragning med maj månads utgång 1962. Postföringen Lidköping-Skalunda upphörde och i stället inrättades bl a en bilåkande lantbrevbäring Lidköping - Rackeby som med utsträckningar blev 73,5 km lång.

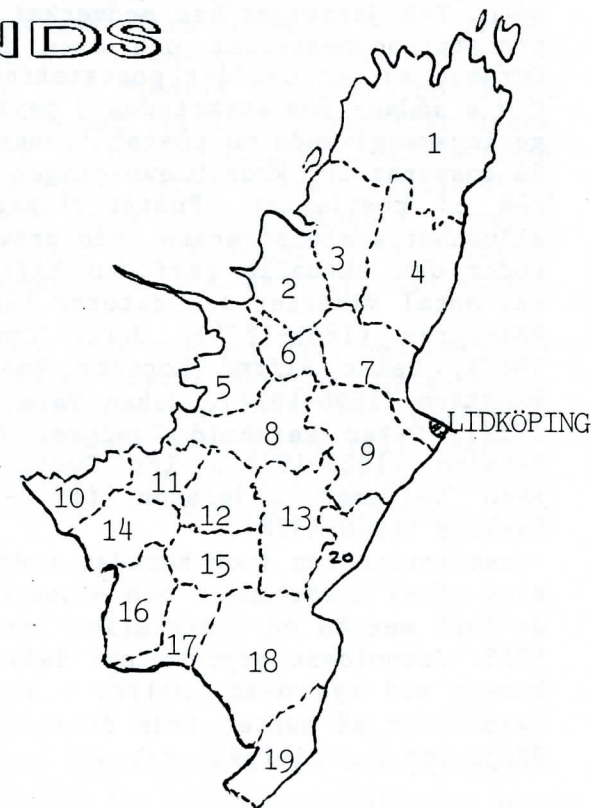
E r i k L i n d g r e n

POST- historia från

KÅLLANDS

HÄRAD

- 1 Otterstad
- 2 Rackeby
- 3 Strö
- 4 Sunnersberg
- 5 Söne
- 6 Skalunda
- 7 Gösslunda
- 8 Örslösa
- 9 Råda
- 10 Tådene
- 11 Norra Kedum
- 12 Väla
- 13 Mellby
- 14 Tranum
- 15 Gillstad
- 16 Lavad
- 17 Häggesled
- 18 Järpås
- 19 Uvered
- 20 Kållands Åsaka

Förlagan tillverkad år 1992

Posthistorisk skriftserie nr 58

Förord

En läsare som är något bevandrad i posthistoria kan inte undgå att märka att Kållands härad dominerats av poststationer som tillkom på grund av att ansvaret för kronobrevbäringen överfördes på postverket. Inte mindre än sex av de poststationer, som berörs i det följande, öppnades med 1875 års ingång, medan blott fem är senare tiders skapelser, två av dem så sent som i perioden mellan första och andra världskriget. Dessutom har en poststation varit en dagslända från historisk synpunkt, nämligen på Läckö under tio dagar såsom en tillfällig anordning under ett studentmöte. Två järnvägar har medverkat till viss ommöblering av poststationsbeståndet och även förorsakat namnändringar. Däremot saknar området poststationer av det äldre slaget, d v s sådana som inrättades i perioden mellan 1860 års regeringsmedgivande om poststationer på landsbygden och 1875 då ansvaret för kronobrevbäringen i Västergötland överfördes på postverket. Poststationerna inom häradet har i allmänhet administrerats från postkontoret i Lidköping som under den aktuella perioden haft följande chefer utöver ett antal vikarier som citeras någon gång: August Wilhelm Södergren (1865-1874), Johan Axel Gustaf Rappe (1875-1887), Oskar Alfred Lorentz Montell (1887-1898), Johan Bengtson (1898-1914), Johan Peter Osmin Erlandsson (1914-1922), Oskar Reinhold Lundgren (1922-1929), Tage Gunnar Samsioe (1929-1938), Tor Gustaf Hallander (1938-1940), Sven Valdemar Södersten (1940-1948) och Karl Viktor Roslund (1948-1958).

Poststationerna inom häradet redovisas i kronologisk ordning efter inrättandet och sinsemellan i bokstavsordning i de fall mer än en poststation inrättats samtidigt, dvs år 1875. Kronologin bryts i ett fall då en poststation återkommit med nya namn (Mellby - Lovene - Kållands Mellby). Synpunkter på häftet från intresserade läsare är välkomna Växjö den 1 juni 1992.

Erik Lindgren

Järpås

Elva nya poststationer öppnades inom Lidköpings fögderi den 1 januari 1875, då postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Skaraborgs län. De utsedda föreståndarna fick vardera 200 kr i årsarvode, med två undantag. Poststationsföreståndarna i Otterstad och Resville fick nöja sig med 175 kr.

Till föreståndare för poststationen i Järpås antogs skolläraren Frantz Th Hammar. Han kunde inte glädja sig länge åt sin extrainkomst, för när Lidköping-Håkantorps järnväg öppnats för allmän trafik drogs lantpoststationen in och en förenad post- och järnvägsstation öppnades den 1 januari 1878. Där blev stinsen C H Lindqvist ansvarig för postgöromålen, följd 1882 av Carl Fredrik Ferdinand Nottberg. Denne var i tjänst till och med april 1903 varefter dessa järnvägsmän ansvarade för posten i Järpås: Axel Leonard Lidman (1903-1943), Axel Erik Folke Lidman (1943-1952), Sven Gunnar Svensson och Nils Gustaf Alexius Jonsson (under var sin del av 1952). Den 1 december 1952 höjdes poststationen till postexpedition med naturlig skilsmässa från järnvägen.

Med titeln stationsmästare hade postexpeditionen därefter flera chefer, däribland Bengt Ingvar Nyström. Ny terminologi medförde benämningen postkontor 1977. En framställning 1975 om brevbering inom samhället ledde till beslut i önskad riktning och de ca 260 hushållen i Järpås ingår i det antal hushåll som omfattas av postutdelningen från Lidköping.

Mellby (Mellby socken)

Gästgivaren J Jonsson blev föreståndare för poststationen i Mellby som tillsammans med tio andra poststationer öppnades inom Lidköpings fögderi den 1 januari 1875. Han var inte nöjd med sitt årsarvode på 200 kr. Den 29 augusti 1875 skrev han till poststyrelsen att han inte ansåg sig

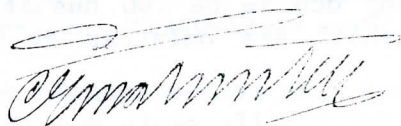
"kunna fortsätta att förestå Mellby poststation längre än nu ingångna kontrakt räcker eller till den 1 nästkommande januari, såvida ej Kungl. Generalpoststyrelsen, med avseende på härvarande större göromål, vilka under ett par följande år sannolikt kommer att betydligt ökas i följd av förekommande järnvägsanläggning genom orten, skulle finna skäligt att höja lönen vid denna station till 300 kronor för år".

Av den följande remissbehandlingen framgick att frimärken hade sålts för kr 106:72 under de åtta första månaderna av 1875. Postmästaren i Lidköping ansåg

"ansökan ej förtjäna bifall, helst postkontoret genom att rådfråga kronobetjäningen och andra personer funnit en lämplig poststationsföreståndare i sergeant H F Åhlander, som är villig åtaga sig bestyret mot nuvarande arvode".

Jonsson skyndade sig att via länsstyrelsen återta sin ansökan genom ett bevittnat brev den 6 oktober 1875.

*Yanledning af Kongl. Poststyrelsens skrifvelse
den 20 fjärdde September för Hans Styrelsen härjemte
öfverlemnna bevis att nuvarande poststationsfö-
rståndaren i Mellby J. Jonsson åtagit sig att ytterligare
under ett års tid förestå ifrågavarande poststations
föreståndare befattning emot enahanda aflöning
som förut till honom utgäa.
Marieholm, i Landskansliet, den 16 September 1875.*

I ett nytt brev den 15 september 1876 begärde Jonsson att få 300 kr om året i arvode, samma som kollegan i Järpås hade, och slutade sitt brev med dessa ord: "Kan denna min begäran icke bifallas så anhåller jag bliva från denna min befattning skild". Någon förhöjning ville poststyrelsen inte gå med på. Postmästare Johan Axel Gustaf Rappe i Lidköping anmälde till poststyrelsen att sergeant Åhlander nu hade flyttat från Mellby. Kronofogden föreslog fru Edla

Otterström, som var villig att överta poststationen från 1877 års ingång mot 200 kr i årsarvode. Frågan komplicerades emellertid av fru Otterströms omyndighet. Det skulle dröja innan hon kunde myndigförklaras av länsstyrelsen, en möjlighet som före år 1921 inte var utesluten för en gift kvinna om särskilda skäl förelåg. Sådana fanns på grund av att hennes man var sinnessjuk. Dröjsmålet med ett väntat beslut gjorde emellertid att poststyrelsen fann för gott att medge att Jonsson fick den önskade höjningen av årsarvodet till 300 kr. Av detta hade han bara glädje ett år, för med 1877 års slut drogs poststationen in. Vid järnvägslinjen Lidköping - Håkantorps öppnades den 1 januari 1878 förenade poststationer i Järpås och Lovene och till den sistnämnda hänvisades nu mellbyborna.

Lovene (Kållands-Åsaka socken)

Med tillkomsten av järnvägen Lidköping - Håkantorps drogs poststationen i Mellby in och en förenad post- och järnvägsstation öppnades i Lovene på nyåret 1878. De kunder som vänt sig till gästgivaren i Mellby i postärenden fick nu bege sig till stationssamhället av samma skäl. Stationsinspektorn Carl Fredrik Ferdinand Nottberg blev ansvarig för postgöromålen 1878-1881 och flyttade därifrån till Järpås. På Johannes A:son Revelj vilade sedan ansvaret för posten tills han flyttade till Broddetorp 1892. Då tog Alfred Rydberg över och blev platsen trogen till sin pensionering den 14 mars 1923 vid uppnådd 64 års ålder. Därefter vilade ansvaret för posten på Martin Sigfrid Winther (1923-1935) och Nils Oscar Holger Bergmer (1935-1964). Vikarier svarade för poststationen sedan Nils Bergmer förflyttats till järnvägsstationen i Kvänum i maj 1964. Den förenade poststationen i Lovene drogs in med maj månads utgång 1967. Under en övergångsperiod kompletterades den ersättande lantbrevbäringen med ett postombud i vars datumstämpel fanns gravyren LIDKÖPING 1 POSTOMB 1. Detta kunde utan större förlust för berörda kunder avvecklas den 31 augusti 1969.

Kungörelse,

angående poststationens i Lofvened öppnande samt åtskilliga poststationers indragning.

Den 1 januari nästinstundande år kommer poststation att öppnas vid Lofveneds station å jernvägslinien Lidköping—Håkantorp.

Deremot skola vid denna månads utgång indragas de nuvarande poststationerna:

Faringe, i Stockholms län,
Öja, i Södermanlands län,
Löt, Ölands-Egby och Bredsättra i Kalmar län,
Hangvar, Stenkyrka, Martebo, Källunge, Gothem, Hørsne, Follingbo, Barlingbo, Endre, Gotlands-Wänge, Guldrupe, Wall, Atlingbo, Mästerby, Ejsta, Løjsta, Fardhem, När, Alskog och Grötlingbo, alla i Gotlands län,
Biskopsberg, Torhamn, Tjurkö, Sturkö, Hasslö, Aspö, Hjortsberga, Hala-hult, Høkadal, Gammalstorp och Hasselstad, i Blekinge län,
Kyrkheddinge, i Malmöhus län,
Hellingsjö, i Elfsborgs län,
Mellby, i Skaraborgs län,
Ingerdsby, i Wermlands län, samt
Öratjern, i Gefleborgs län. Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 24 december 1877.

WILHELM ROOS.

Kållands Mellby (Mellby socken)

Mellbyborna hade visserligen efter indragning av poststationen i gästgivaregården med 1877 års utgång tillgång till postservice i grannsocknen Kållands-Åsaka genom att en förenad post- och järnvägsstation fanns i Lovene. Sent omsider lyckades de emellertid med konststycket att få ett postombud i Mellby. Det öppnades den 16 januari 1935 och använde en datumstämpel med gravyren LIDKÖPING POSTOMB 1. Handlanden Otto Holmberg ansvarade för postombudet.

Efter framställning och undersökning som visade på tämligen gott utnyttjande av postombudet gick poststyrelsen med på att byta ut det mot en poststation den 1 juli 1938. Otto Holmberg antogs till poststationsföreståndare. Efter hans död den 7 november 1955 antogs Axel Holmberg som vakansvikarie. Man hade redan då en långsiktsplan som avsåg indragning av poststationen. Denna genomfördes dock mycket senare i samband med en större omorganisation av alla trafikordningar i området. Poststationen drogs sålunda in med maj månads utgång 1967.

Otterstad (Kållandsö) (Otterstads socken)

Skolläraren Carl Frydén fick förtroendet att bli föreståndare för den poststation som öppnades i Otterstad med 1875 års ingång, när postverket tog ansvaret för kronoposten i Västergötland. Han fick 175 kr i årsarvode, dvs samma som kollegan i Resville. Det var 25 kr mindre än vad de nio andra nya poststationsföreståndarna inom Lidköpings fögderi fick. Detta påpekade Frydén i ett brev till poststyrelsen den 20 september 1875 och begärde att få 200 kr med början 1876. Han fick svaret att någon ändring inte kunde göras "så länge kontraktet varar". Det innebar att han måste komma med en formell uppsägning innan frågan prövades. Detta kunde i sin tur medföra att han blev utslagen när tjänsten utlystes ledig till minstbjudande. Risken var i och för sig inte så stor och med tiden fick han utan konkurrens bättre löneförhållanden, från 1893 t ex 280 kr om året.

Vid planering i Mariestad den 18 juni 1877 för att införa lantbrevbäring i länet hörde Otterstad till de 21 poststationer som ifrågasattes till indragning. Otterstad ingick emellertid i den grupp på sex poststationer som visade något bättre resultat i fråga om frimärksförsäljning och räddades från indragning.

Folkskollärare Carl Alfred Bergström tog över poststationen i Otterstad den 1 april 1898. Vid kommunalstämman den 19 december 1898 föreslog han att poststationen skulle få byta namn "med anledning av att, så väl brev som värdeförsändelser innan de ankomma hit returnerats från Ätterstads poststation och dels från en i Älvsborgs län belägen ort med namnet Otterstad". Som nytt namn föreslogs Kållandsö.

Stämman gillade förslaget och dess ordförande skrev till postinspektören i Göteborg i ärendet den 23 december 1898. Efter tillstyrkan av postmästaren i Lidköping och kronofogden i fögderiet hemställde postinspektören i ett brev till poststyrelsen den 27 januari 1899 om bifall. Poststyrelsen beslöt den 1 februari att namnändringen skulle ske den 1 april 1899.

Poststationen med namnet Kållandsö flyttades på det nya seklets första dag från folkskolan till affären, där Carl Johan Otterberg blev föreståndare med oförändrat årsarvode 280 kr. Det höjdes 1908 till 400 kr och 1917 till 500 kr. Carl Johan Otterberg var också telefonstationsföreståndare. Efter hans död i sitt 80:e levnadsår tog Ingeborg Maria Carlsson över poststationen den 1 maj 1933, senare med efternamnet Svensson. Som vikarie gick Runa Helena Fransson in den 1 december 1963 och blev ordinarie föreståndare den 1 juli 1964. Hon fick inte ha det arbetet kvar så länge för poststationen drogs in med oktober månads utgång 1969.

Sunnersberg (Sunnersbergs socken)

Inom Lidköpings fögderi öppnades den 1 januari 1875 elva nya poststationer, däribland en i Sunnersberg med Johan Agathon Norén som föreståndare. Hans årsarvode blev 200 kr. Två andra föreståndare hann svinga datumstämpeln under poststationens korta livstid, J Rylander från juli 1877 och Axel Lindgren från och med 1878, båda med oförändrat arvode. Postmästare Johan Axel Gustaf Rappe i Lidköping redovisade i ett brev till poststyrelsen den 3 februari 1876 statistik för de fyra minst lönsamma poststationerna inom hans område. Uppbörderna under 1875 för Sunnersberg hade varit kr 228:40. Det blev ingen omedelbar åtgärd, men vid ett sammanträde i Mariestad den 18 juni 1877 beslöt preliminärt att dra in poststationen i Sunnersberg. Efter prövning verkställdes beslutet med januari månads utgång 1879. I häftet "Kortlivade postnamn i Västergötland" berättas mera om omständigheterna kring indragningen ävensom hur man år 1906 gjorde ett försök förgäves att få poststationen återinrättad (Posthistorisk skriftserie nr 185).

Tådene (Tådene socken till 1908, sedan i Tranums socken)

Med socknens namn öppnades en poststation i Storeberg den 1 januari 1875. Förvaltaren på Storeberg J A Beckman blev föreståndare med 200 kr i årsarvode. Posten skickades till Tådenes poststation i Storeberg med häst och vagn två gånger i veckan från Lidköping enligt ett avtal med hemmansägaren Carl Johan Andersson i Örslösa Skattegård. För denna befordran fick han kr 1:50 per mil.

Joseph August Beckman skrev den 29 september 1886, närmare tolv år efter att han skrivit under sitt första kontrakt, och bad att få årsarvodet höjt till 300 kr "eller till lika belopp med mina grannstationer Tun och Örslösa, vilkas göromål på intet sätt överstiga dem vid poststationen i Tådened". Han tillade att han vid uteblivet medgivande om höjningen ville ha sitt kontrakt uppsagt med följande års början.

Kronofogden i Lidköping uppgav vid den följande remissbehandlingen "att inom Tådeneds socken icke finnes någon lämplig person, som är villig åtaga sig poststationsföreståndarebefattningen inom nämnda socken, samt att för övrigt icke inom samma socken eller nästgränsande socknar, finnes någon annan till poststation passande plats utefter ifrågavarande postlinje än Storeberg".

Skolläraren August Nordin i Norra Kedum anmälde sig emellertid i ett brev till poststyrelsen den 5 november 1886 "villig att mot ett årligt arvode av 175 kronor åtaga sig poststationsföreståndarebefattningen i Tådened, vilken då komme att flyttas till Norra Kedums folkskola".

Efter remiss från poststyrelsen ansåg tf postmästaren Christian Sjöbohm i Lidköping "olämpligt att poststationen flyttas från dess nuvarande plats vid Storebergs egendom i Tådeneds socken till Norra Kedums folkskola, dels emedan de av den korresponderande allmänheten, som mest anlita poststationen i Tådened, exempelvis Storebergs egendom med nära hälften av ankommande och avgående postförsändelser, hava fördel av stationens nuvarande läge, dels därför att väglängden mellan Örslösa poststation och Kedums folkskola, trefjärdedels mil, blir oproportionerlig till väglängden från Kedum och till Tuns poststation, som är över en mil lång, då däremot nuvarande stationens läge är ungefär mittpunkten mellan de båda ovanberörda Örslösa och Tun."

Kronofogden informerade den 11 november 1886 landskansliet om att "nuvarande platsen för poststationen inom Tådeneds socken är att i alla avseende föredraga". Ärendet fick sin upplösning genom att Beckman återtog sin uppsägning i ett brev till generalpostdirektören den 12 november 1886. Han ville dock gärna ha någon löneförbättring, något som han bl a motiverade på följande sätt:

"Här på landet kan man icke, om man skall gå den korresponderande allmänheten till mötes och animera den till att anlita posten, hava några bestämda timmar, utan man måste bittida och sent stå till tjänst och passa dem upp. Detta har jag ock sökt att efter bästa förmåga göra, vadan göromålen här äro icke obetydligt ökade nu emot i början av poststationens öppnande, till vilket ock i sin mån bidragit postsparbanksgöromålens besvärliga skötande".

Beckman stöddes genom en petition, underskriven av ett stort antal personer inom Tådene, Tranums och Lava socknar. Det blev ingen lönemässig förbättring för Beckman.

Ordföranden i Norra Kedums församling försökte ändå i ett brev till poststyrelsen den 17 november 1886 plädera ytterligare för poststationens flyttning från Storeberg till Norra Kedum. Han tog sig "friheten vördsamt upplysa, att Norra Kedums folkskola är lika lämplig till poststation för Tådeneds pastorat som säteriet Storeberg" och åberopade flera skäl för sitt påstående. Härpå fästes dock inte något avseende men till bilden hör att Norra Kedum, utan indragning av poststationen i Tådene, fick en egen poststation den 1 maj 1889. Där om berättas i ett särskilt avsnitt längre fram i häftet.

Det blåste efter några år ändå kring föreståndarbefattningen i Tådene. Joseph August Beckman skrev den 20 juni 1891 till poststyrelsen bl a följande:

"Med anledning av den förändrade tjänstgöring som vid poststationerna å linjen Lidköping-Tådened och Grästorp den 3dje nästkommande juli ifrågakommer och därmed betydligt ökade göromål får undertecknad i största ödmjukhet hos Kungl.Generalpoststyrelsen uppsäga det kontrakt som jag alltsedan 1875 såsom poststationsföreståndare vid Tådened innehaft, men är dock villig att som sådan kvarstå om en förhöjning till 400 kronor per år räknat skulle av Kungl.Generalpoststyrelsen beviljas".

Efter prutning gick poststyrelsen med på att betala 350 kr om året till Beckman. Det hade han inte glädje av så länge för redan den 1 oktober 1892 övertog bokhållaren Anders Johan Werner befattningen med bibehållet arvode av 350 kr.

Kortare blev tiden som poststationsföreståndare för Werners efterträdare den 1 oktober 1907, godsägaren Jonas Malkolm Kjellberg. Genom tillkomsten av järnvägen mellan Lidköping och Tun blev han nämligen uppsagd från den 9 november 1908. Då flyttades poststationen till järnvägsstationen, där Nils Albert Persson fick svara för både post- och tåggöromål.

Mot poststationens flyttning utan ersättningsanordning vände sig i ett brev daterat den 9 november 1908 Malkolm Kjellberg samt L O Larsson i Kedumstorp och F O Andersson i Ekeberg. Deras brev hade inledningsvis denna text:

"Sedan järnvägen Lidköping-Kålland i dag öppnats, har den poststation som sedan lång tid varit förlagd å Storeberg under benämning Tådened, flyttats till Tådeneds järnvägsstation 3 km därifrån, varjämte uppgift lämnats från postkontoret i Lidköping, att någon gångpost mellan förenämnde platser ej lär komma ifråga. Därjämte har den bygd som ligger mellan Kedums förra poststation och Storeberg blivit lidande genom att kärrposten, som passerat där förbi, nu indragits, med vilken postväskor avlämnats till flera gårdar. Jämväl få vi meddela, att inom Tådeneds socken ej finnes någon postanstalt, enär Tådeneds station ligger inom Tranums socken, att på sträckan Storeberg - Kedumstorp är socknens fjärdingsman och kommunalordförande boende, samt att kommunalstämman i Tådened enhälligt förordat en postlinje i nu antydd riktning".

Vid den följande remissbehandlingen intygade länsmanen i Kållands härads södra distrikt "att sedan poststation inrättats vid Norra Kedums och Tådeneds järnvägsstationer och den åkande posten samt lantbrevbäringen, som tillsammans passerade så gott som hela Tådeneds socken, indrogs, postförhållandena inom denna socken blivit betydligt försämrade, ty nuvarande poststationen Tådened är ej belägen i Tådened utan i Tranums socken".

Resultatet blev att poststyrelsen på förslag av postinspektionen i Göteborg beslöt den 22 maj 1909 att inrätta lantbrevbäring med tre turer i veckan på en tio kilometer lång ringlinje från Tådeneds post- och järnvägsstation över Ekeberg (Tådeneds och Tranums gemensamma skolhus), Storeberg, Kedumstorp och Årtorp samt åter till Tådened.

Den 1 juli 1927 upphörde kontraktet mellan postverket och Lidköping-Kållands järnväg. Nils Albert Persson blev kvar som poststationsföreståndare till och med augusti 1943. Därefter tog Hildur Birgit Margareta Persson över men avled 1960. Som vikarie från den 10 oktober 1960 och ordinarie från och med den 1 april 1961 skötte därefter

Monica Gustafsson poststationen till dess indragning med november månads utgång 1968. Hon fick därefter anställning som lantbrevbärare i Tun.

Örslösa (örslösa socken)

Skolläraren Lars Carlsson blev föreståndare för poststationen i Örslösa, som öppnades den 1 januari 1875. Hans årsarvode fastställdes till 200 kr, detsamma som för de flesta andra kollegerna inom Lindköpings fögderi, där inte mindre än elva poststationer öppnades samtidigt som en form av ersättning för den indragna kronobrevbäringen. Åtskilliga nya postgångar bidrog till den ersättningen, däribland en gångpost med två turer i veckan mellan Örslösa och Sunnersbergs poststationer. Förrre soldaten Johannes Örberg vid Liten Andersgården i Örslösa fick kontrakt om denna befordran med en ersättning av 67 öre milen. En körande post inrättades mellan Lidköpings postkontor och Storeberg i Tådene via Örslösa med Carl Johan Andersson i Örslösa Skattegård som entreprenör. För fortsatt befordran av post från Tådened till Grästorp fanns ett kontrakt med A Nordlund i Tun.

Bland små poststationer som lydde under postkontoret i Lidköping fanns förutom den i Örslösa även poststationer i Täng, Sunnersberg och Lundsbrunn. Dessa fyra tog postmästare Axel Johan Gustaf Rappe med i en sammanställning till poststyrelsen den 3 februari. Den gjordes på grund av poststyrelsens anmodan i september 1875 att lämna uppgifter om "poststationer vid vilka portouppbörden varit synnerligen obetydlig år 1875". Vid Örslösa hade denna varit kr 211:28, alltså något mer än föreståndarens avlöning. Av de fyra nämnda var det bara poststationen i Lundsbrunn som kunde visa på väsentligt bättre siffror, kr 442.

Indragningshot vilade över poststationen i Örslösa när man planerade för lantbrevbäring vid ett sammanträde i Mariestad den 18 juni 1877. Poststationen räddades dock från indragning men distributionsnätet gjordes om och lantbrevbärare fick i viss utsträckning ersätta postförarna. Därigenom miste t ex Johannes Örberg sitt kontrakt om gångpost i januari 1879.

Änkan Ida Carlsson övertog poststationen i Örslösa, sedan

skolläraren avlidit några månader efter att han pensionerats den 1 januari 1879. Skolläraren Frans Bergqvist blev föreståndare 1882 och begärde i ett brev den 1 december 1882 att få lönen ökad med 100 kr. Sedan han fått beskedet att någon höjning inte kunde göras så länge kontraktet gällde, gjorde han en formell uppsägning den 18 januari 1883 med tillägget att han var villig att inneha samma befattning med 300 kr i årsarvode. Sedan landskansliet i ett brev till poststyrelsen den 21 mars förklarat Bergqvist vara den ende lämplige postföreståndaren inom socknen gick poststyrelsen med på arvodeshöjning. Valet stod mellan indragning av poststationen eller arvodeshöjning. Att poststyrelsen beslöt det senare berodde delvis på ett besked från postmästaren i Lidköping den 24 maj 1883, att "uppbörden å Örslösa poststation ökades under förra året med omkring 50% mot vad den utgjorde år 1881". Landskansliets svar baserades på kronofogdens yttrande den 16 mars, ur vilket följande passus kan vara värd att citera:

"Det kan möjligtvis förefalla förunderligt att inom en hel socken ej skall finnas mer än en till ifrågavarande befattning lämplig person, men detta tvivelsmål torde lätt dövas genom upplysning om att inom socknen ej finnes annat än allmoge med undantag av prästerskapet och godsägaren Norén å Kjellstorp vilka ej kunna befattningen sig åtaga".

Utan komplikationer fick Bergqvist årsarvodet höjt till 400 kr från och med år 1902 och till 600 kr 1908. Av den sista höjningen fick han ingen långvarig glädje. Med järnvägens tillkomst drogs nämligen lantpoststationen in och i stället öppnades en i järnvägens stationshus den 9 november 1908. Där fick Oskar Theodor Carlsson ansvar för både post och järnväg. Samarbetet mellan de båda trafikverken upphörde den 1 juli 1927 och Carlsson blev direktanställd av postverket. Vid 64 års ålder sade han upp avtalet och med 1941 års ingång blev förrre radiotelegrafisten Åke Bergmer föreståndare. Han avancerade till poststationsföreståndare i Habo och överlämnade posten i Örslösa i december 1946 till Beda Andersson. Hon fick i sin tur lämna över den till Gerda Bengtsson den 1 augusti 1947 som flyttade in posten i egen fastighet den 1 oktober 1948. Hon hade varit poststationsföreståndare i Norra Kedum sedan oktober 1941. Efter hennes pensionering i augusti 1975 uppehölls befattningen på vakans tills poststationen kunde dras in med oktober månads utgång samma år. En protestlista med omkring 450 namnunderskrifter kunde inte förhindra indragningen.

Norra Kedum (Norra Kedums socken)

Med namnet Kedum fanns en poststation i Södra Kedums s:n i Barne härad under tiden 1 januari 1875 - 30 september 1878 om vilken bl a berättas i posthistoriskt häfte nr 185, "Kortlivade postnamn i Västergötland". Däremot öppnades inte någon poststation i Norra Kedums socken i Kållands härad när ansvaret för kronobrevbäringen övertogs av postverket med 1875 års ingång. I avsnittet om Tådene har bl a nämnts ur försök gjordes förgäves att flytta poststationen därifrån till Norra Kedums skolhus.

Vid kommunalstämman i Norra Kedums skolhus den 28 januari 1889 föredrogs ett förslag om att ansöka hos poststyrelsen om att få en poststation öppnad i folkskolan. Som skäl anfördes vid behandlingen bland annat

"att N Kedums folkskola är belägen något över 3/4 mil från Örslösa poststation och 1/2 mil från Tådeneds poststation; att N.Kedums folkskola ligger alldeles invid allmänna landsvägen emellan Örslösa och Tådeneds poststationer och alldeles invid kyrkoherdebostället Gröneberg och i en folkrik trakt samt vid korsvägen från Tranums och Lava socknar;

att en folkskola är för en trakt lämpligaste platsen för en poststation, emedan kringliggande befolkning genom skolbarnen kunna hämta och avlämna post och att N. Kedums folkskola är fullt lämplig såsom poststation och att karrposten på linjen Lidköping-Grästorp fyra dagar i veckan passerar förbi N. Kedums folkskola."

Sedan framställningen gjorts, infortrade poststyrelsen yttrande från postmästaren i Lidköping. Denne var i sitt svar den 16 mars 1889 negativt inställd och ansåg sig icke böra förorda den gjorda framställningen. Till detta tog poststyrelsen inte hänsyn sedan folkskollärare Emil Berg i Norra Kedum erbjudit sig att sköta poststationen utan ersättning av postmedel till 1889 års slut och därefter för 50 kr om året till och med 1891.

Så blev det och poststationen öppnades den 1 maj 1889.

		Nymil.		Grüstorp—Lidköping. (Från den 1 maj 1889.)			
O. L.	---	9,30		Grüstorps poststation.....	T. F.	6,30	---
O. L.	11,15	11,30	1,5	Tuns poststation	T. F.	4,30	4,45
O. L.	12,45	1,0	1,0	Tådeneds poststation (Storeberg)	T. F.	3,0	3,15
O. L.	1,45	2,0	1,5	Norra Kedums poststation (folkskola) ...	T. F.	2,0	2,15
O. L.	3,0	3,15	0,9	Örslösa poststation (gästgivaregård)	T. F.	12,45	1,0
O. L.	4,30	---	1,1	Lidköpings postkontor	T. F.	---	11,30
			5,1				

Denne post får ej affärdas från Örslösa till Lidköping förr, än posten från Hjerpås (370, II) anländt.

Genom poststyrelsens beslut den 6 november 1891 höjdes ersättningen till 80 kr och när kyrkokassören S Dahlstrand övertog befattningen den 1 april 1898, fastställdes årsarvodet till 120 kr. Det blev sedan ganska täta skiften på posten, folkskollärare Nikolaus Alfred Thorén (1899-1903) och hemmansägare August Rosenberg (första halvåret 1904) samt organisten Nathanael Bergquist (1904-1906). Den siste "lantpoststationsföreståndaren" i raden blev handlanden Gustaf Artur Wahll från den 1 juni 1906. Han fick lämna befattningen från sig den 9 november 1908, när järnvägen Lidköping-Tun uppläts för allmän trafik. Järnvägens stationsföreståndare Georg Brynolf Synnerdahl fick ta ansvaret för posten i samhället och behöll detta även efter den 1 juli 1927, då avtalet mellan posten och järnvägsbolaget upphörde. Den 1 oktober 1941 överlämnade den då 69-årige Synnerdal poststationen till Gerda Kanny Edit Ekbon, sedermera med efternamnet Bengtsson. När hon antagits till föreståndare för poststationen i Örslösa, övertog Ingeborg Linnea Larsson Norra Kedums poststation den 1 december 1947 och avgick vid 1967 års slut. Då drogs också poststationen in (diarienummer postdirektionen Göteborg 1967:236)

Uvered (Uvereds socken)

I Härjevad, den närmaste grannsocknen till Uvered, hade man liksom i Trässberg längre norrut förlorat sina poststationer vid januari månads utgång 1879, blott fyra år och en månad efter deras tillkomst. Lantbrevbäringens införande i Skaraborgs län var orsaken. Förgäves sökte båda socknarna gång efter annan att få poststationerna tillbaka eller att få tätare frekvens på lantbrevbäringen än två gånger i veckan. När kommunalstämman i Härjevads skolhus den 30 mars 1907 begärde att få lantbrevbäring fyra dagar i veckan, lät kommunalstyrelsens ordförande Wiktor Augustson göra följande tillägg till protokollet:

"Skulle denna vår anhållan mot förmodan bli avslagen, skulle det inte för postverket medföra någon dyrare avgift om den nuvarande lantbrevbäringen från Saleby bleve ändrad så att den kunde avhämtas och lämnas vid Uvereds poststation vilken är betydligt närmare socknen".

1901. CIRKULÄR. N^R XXXI.

(XIX. Tilldelas jemväl poststationerna.)

37.

Kungörelse,

angående anordnande af tillfällig poststation å Leckö.

Under tiden från och med den 10 till och med den 19 nästinstundande augusti, då det Sjette Nordiska Studentmötet med kristligt program kommer att hållas å Leckö slott inom Skaraborgs län, kommer poststation af första klassen, med benämning *Leckö*, att å omförmälda plats vara i verksamhet. Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 30 juli 1901.

Under Generalpostdirektörens frånvaro,

E. BÆCKSTRÖM.

Leckö

En poststation fanns under perioden 10 - 19 augusti 1901 på Läckö för service till deltagarna i det sjätte nordiska studentmötet med kristligt program. Föreståndare för poststationen blev enligt poststyrelsens uppgift över poststationerna i Sverige Bengt Johan Einar Bengtson. Den datumstämpel, som användes under studentmötet har upptagits i raden av minnespoststämplor. Detta kan möjligen ifrågasättas eftersom det var fråga om en vanlig datumstämpel utan annan text än LECKÖ utöver datumsiffrorna.

Björnegården (Råda socken)

Med Lidköping-Kållands järnvägs upplåtande för allmän trafik inrättades den 9 november 1908 en förenad post- och järnvägsstation med namnet Björnegården. August Linus Larsson blev ansvarig för posten och fick fortsätta med den uppgiften även efter den 1 juli 1927, då post och järnväg skildes. Han blev poststationens ende föreståndare

Som framgår av häfte 147 i min posthistoriska skriftserie fick Härjevad viss förbättring utan att sockenborna behövde gå över Lidan till Uvered och därmed passera häradsgränsen för att uträtta sina postärenden.

Ändå föreföll det nog litet orättvist att Härjevad inte hade lyckats få sin poststation tillbaka, när man i Uvered fick tillgång till en poststation redan 1891. Villkoren kunde emellertid variera från härad till härad, bland annat beroende på hur länsmännen uttalade sig under utredningsarbetena efter framställningar om inrättande av poststationer. Även andra faktorer spelade naturligtvis in.

Det var den 1 april 1891 som Uvereds poststation öppnades sedan man tagit skeden i vacker hand och accepterat att posten inte skulle avlöna föreståndaren. Det fanns redan postföring mellan Håkantorp och Skara, en postlinje som passerade Uvereds skolhus. Det innebar att inga andra merkostnader tillkom för postverket än för stämpel, sigill och vissa inventarier som poststationsföreståndaren inte hade skyldighet att hålla. Tidtabellen nedan gällde från poststationens tillkomst. Den visar att Uvered fick post onsdagar och lördagar från Håkantorp och tisdagar och fredagar från Skara och att poststationen var belägen i skolhuset.

353.					
Håkantorp—Skara.					
(Från den 1 april 1891.)					
		Nymil.			
O. L.	—	9,0		Håkantorps poststation	T. F. 4,0 —
O. L.	10,15	10,30	1,5	Uvereds poststation (skolhus)	T. F. 2,30 2,45
O. L.	11,30	11,45	0,6	Jungskola poststation	T. F. 1,15 1,30
O. L.	1,15	1,30	2,1	Gerums poststation (Kålltorp)	T. F. 11,30 11,45
O. L.	3,0	—	1,1	Skara postkontor	T. F. — 10,0
		3,6			

Från och med 1894 års ingång fick poststationsföreståndaren och folkskolläraren August Hedner 200 kr om året för sitt arbete med posten, en ersättning som höjdes till 300 kr från den 1 februari 1916. När han avled i oktober 1922, blott 54 år gammal, flyttades poststationen till handelsboden, där Sven Josef Johansson blev föreståndare under de följande 20 åren. Gunhild Alida Eriksson tog över från den 1 november 1942 och fick uppleva poststationens indragning med 1954 års utgång.

och fick under sitt 71:a levnadsår uppleva poststationens indragning den 1 mars 1952. Då fanns ännu inte någon pensionsordning för avtalsanställd personal, men han beviljades s k årligt understöd med 723 kr (beslut av poststyrelsens personalbyrå, diarienummer 1951:3059).

Tolsjö (Sunnnersbergs socken)

Vid postföringslinjen Lidköping-Kållandsö inrättades en poststation med namnet Tolsjö den 1 oktober 1923. Skräddaren Karl Peter Janstedt blev föreståndare. Han överlämnade poststationen den 1 juli 1924 till kyrkvaktaren Karl Adolf Svensson, varvid den flyttades till Karlslund. Fröken Saga Elisabet Svensson tog över den 1 september 1927, sedermera med tillnamnet Ljungqvist. Hon fick pension i februari 1966 och fru Rosa Lampa vikarierade tills poststationen drogs in vid det följande halvårsskiftet.

Rackeby (Rackeby socken)

Den 26 juli 1887 hölls en kommunalstämma i Rackeby, ur vars protokoll följande anteckningar hämtas:

"Den lantbrevbärarepost som för närvarande går igenom Rackeby från Örslösa till Sunnnersberg, och vilken närmast är avsedd för kronobrevbäringen, är för Rackeby kommun av ringa nytta. Skulle kommunen begagna sig av denna lantbrevbärare så måste den hava sin post på Örslösa, vilket då för övrigt ingen kommunikation med detta ställe äger rum, vore särdeles obekvämt, varförutom denna lantbrevbärare går på för oss olämpliga dagar."

Förslag väcktes om att begära en poststation i Rackeby eller alternativt lantbrevbäring direkt mellan Lidköping och Rackeby med två turer i veckan. Prosten J Granqvist och stämmans vice ordförande J H Hedenius fick uppdraget att skriva till poststyrelsen i ärendet. De fullföljde detta den 9 augusti 1887 och gav inledningsvis en översikt över då gällande postförhållanden:

"Kållands härads norra del utgöres av församlingarna Otterstad, Sunnnersberg, Strö, Gössslunda, Rackeby, Skalunda, Söne och Örslösa. Därinom bestrides postbefordringen genom åkande post mellan Lidköping och Örslösa samt för övrigt genom två lantbrevbärare, av vilka den ene utgår från Lidköping över Sunnnersberg till Otterstad, den andre från Örslösa över Söne, Skalunda, Rackeby och Gössslunda till Sunnnersberg. Huru otillfredsställande denna sistnämnda lantbrevbärrlinje är i synnerhet för Rackeby, Skalunda och Gössslunda visar en blick på kartan över Kållands härad. All post till dessa kommuner, som först anländer till Lidköpings postkontor måste göra en betydlig omväg över Örslösa, som ligger ungefär på samma avstånd från Lidköping som Rackeby och vida längre än Gössslunda, vilken kommun omedelbart angränsar Lidköpings område."

Den tre foliosidor långa framställningen utmynnade i en önskan om en poststation eller att en ny lantbrevbäringslinje inrättades mellan Lidköping och Rackeby över Gössslunda med post måndagar och torsdagar.

Under den följande remissomgången tillstyrkte poststationsföreståndare Frans Bergqvist i Örslösa det sistnämnda alternativet. Till detta anslöt sig också t f postmästare A F Jungmarker i Lidköping i sitt svar till poststyrelsen den 31 augusti 1887. Han hade efter kontakt med prosten Granqvist fått anvisning på en "lämplig person, som vore villig att bära posten från Rackeby till Lidköping och åter samma dag för en krona". Den 27 december 1887 beslöt poststyrelsen att inrätta den önskade lantbrevbäringen och ett kontrakt skrevs med förpantningslägenhetsägaren S J Lindberg i Rödjebacken på nyss nämnda villkor.

Namnet Rackeby skulle sent omsider tillföras förteckningen över postanstalter. Den 1 augusti 1935 inrättades i Rackeby ett postombud, vars datumstämpel fick gravyren LIDKÖPING POSTOMB 2. Komminister Hugo Hermanson och kommunalnämndens ordförande Filip Larsson skrev den 18 november 1938 till postmästaren i Lidköping och bad "att nuvarande anordning med postombud måtte så snart förhållandena medgiva förvandlas till fast postanstalt". Efter utredning kunde postmästare Gustaf Hallander i en redovisning till postdirektionen berätta att 495 personer betjänades av postombudet och att 150 försändelser kom dit per vardag. Vissa andra positiva statistikuppgifter bidrog till att postdirektionen i Göteborg sände framställningen vidare till poststyrelsen med uppgift om att den syntes befogad.